

Twée legaten en een obligatie van Anna van Ewsum

In de Groninger Archieven is onder nummer GA 626-965 een overeenkomst uit 1796 te vinden tussen Anna Maria Graafland, oftewel weduwe mevrouw Van In- en Kniphuisen, en een groepje vertegenwoordigers van de diaconie van Midwolde en Leek. Meer dan tachtig jaar na het overlijden van Anna van Ewsum (1640-1714) is er kennelijk een goede afspraak nodig over twee legaten en een obligatie, afkomstig uit Anna's erfenis. Hoe zit het precies met deze financiële afwikkeling?

Wouter van Schie, 8 juni 2014 (zeer licht aangepast in februari 2020)

©Makoenders, Leek; informatie overnemen uit deze pdf mag alleen met toestemming van de auteur.

-- Website over Anna van Ewsum: www.makoenders.nl/anna-van-ewsum.html; e-mail: info@annavanewsum.nl --

De beschrijving van het archiefstuk is (inclusief tikfout): *'Akte van overeenkomst tussen mevrouw A.M. Graafland, vrouwe van Ulrum en Nienoord, en de diakenen van Midwolde en Leek, waarbij twee legaten van Anna van Ewsum worden omgezet in een schuldbekentenis van fl. 4.000,-- à 4 % ten bate van beide diaconieën, terwijl een obligatie van fl. 900,-- tegen 1 mei 1796 zal worden afgelost. In duplo. 1796 januari 6. Met aangehechte certificatie van Anna van Ewsum z.j. e.d.'*

Bizar, in mijn ogen, is het dat er zo lang na de dood van Anna van Ewsum nog een afspraak over financiën gemaakt moest worden tussen haar latere erfgenaam en de plaatselijke diaconie. Anna Maria Graafland (1743-1803), zij moet een rijke Amsterdamse burgemeestersdochter zijn geweest, is de weduwe van Ferdinand Folef I van In- en Kniphuisen (1735-1795), met wie ze in 1768 trouwde en zeven kinderen kreeg. Deze baron, door erfenis in het bezit gekomen van zowel de Asingaborg in Ulrum (1760) als Nienoord in Leek (1768), had in 1795 zelf een eind aan zijn leven gemaakt. Hij *'moet werkelijk zwaar gebukt zijn gegaan onder zijn schuldenlast, die hij bij de beide erfenissen cadeau had gekregen'*, schrijft Feenstra (1981, p. 234). Ferdinand Folef is een achterkleinzoon van de halfbroer van Anna van Ewsum, Haro Caspar I von Inn- und Kniphuisen. Hoewel zelf van adel was hij *'nota bene een vooraanstaand patriot geweest'* (Feenstra, 1988, p. 105).

Feenstra (1981) beschrijft uitvoerig de financiële situatie van Nienoord in de zeventiende en achttiende eeuw en gaat daarbij ook gedetailleerd in op de baten en lasten van Anna Maria Graafland. Over de legatskwestie rept hij echter met geen woord. Mogelijk maakt dit onderwerp onderdeel uit van zijn opmerking *'Er liepen nog vele procedures'* (p. 234).

Drie 'prætensien'

In de akte zelf vinden we enige opheldering. Er zijn *'... drie prætersien (= vorderingen, WvS.) als op naame van laastgenoemden (nl. de diakenen, WvS) in de beneficiaire beschrijvinge over de nalatenschap van wijlen den Heer van de Nienoord uitgebragt zijn aangeteekent'*. Die *'wijlen den Heer van Nienoord'* is uiteraard Ferdinand Folef I. De *'beneficiaire beschrijvinge'* duidt op de boedelbeschrijving. De tekst van de akte is achterin dit artikel integraal opgenomen. Het gaat om twee legaten, één van 3.000 gulden en één van 1.000 rijksdaalders, plus nog een obligatie van negenhonderd gulden die ooit door Anna aan de diaconie is afgegeven.

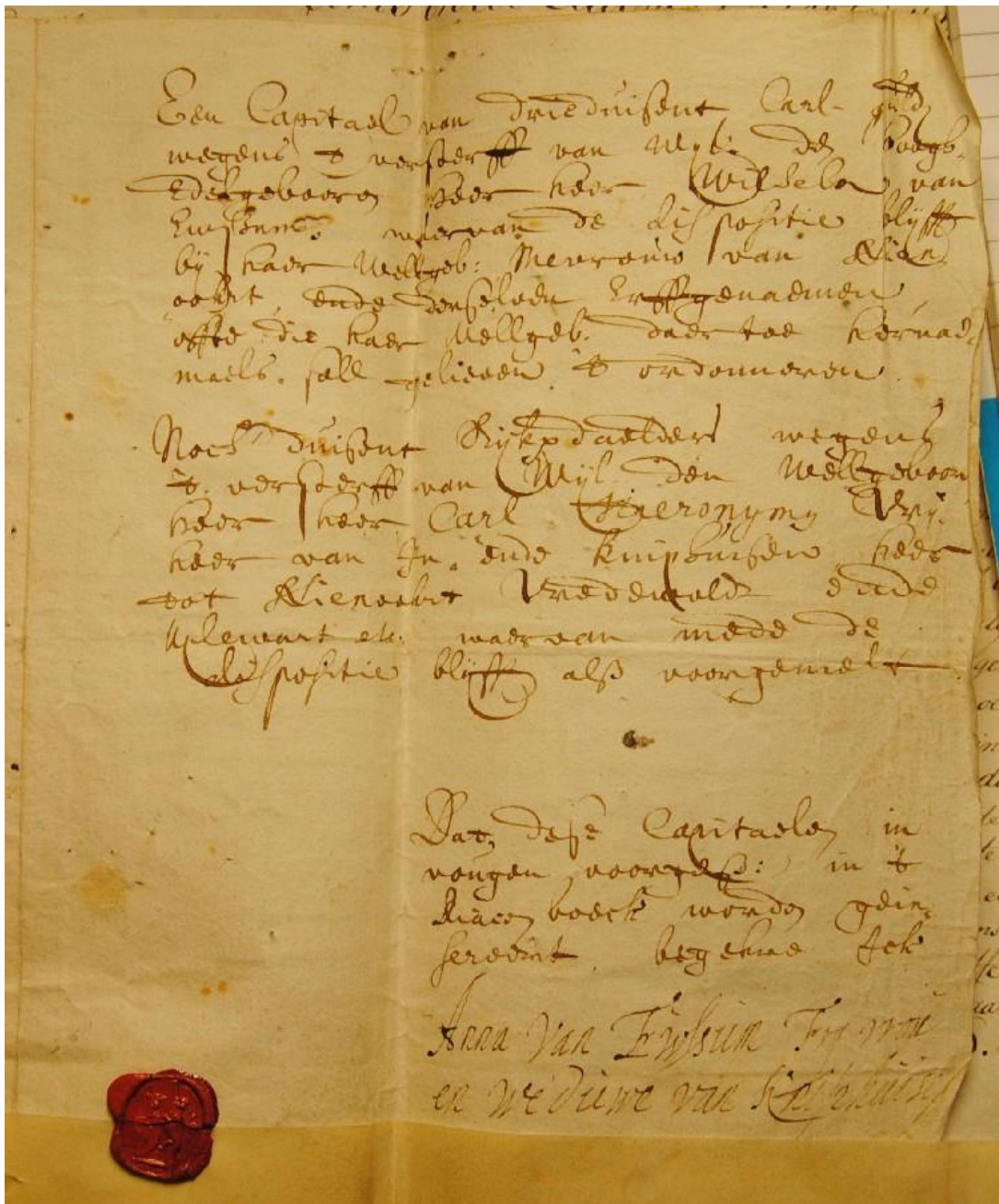
In de *'aangehechte certificatie'* lezen we dat Anna van Ewsum wegens het overlijden van haar vader Willem (dat was in 1643) drieduizend gulden en wegens het overlijden van haar eerste echtgenoot

Carel Hiëronymus von Inn- und Kniphausen (in 1664) duizend rijksdaalders aan de diaconie toebedeelt. Zij houdt zelf de beschikking over de bedragen. De diaconie was - en is - binnen de kerk verantwoordelijk voor het maatschappelijk werk en met name de armenzorg. In welk jaar de certificatie is opgeschreven, is niet bekend. De gehele tekst ervan luidt: (zie foto 1):

'Een capitael van drieduisent carl-guld wegens 't versterff van wylen de hoogh edelgebooren heer heer Wilhelm van Ewssum waervan de dispositie blijft bij haer Wellgeb: mevrouw van Nienooht, ende denselven erffgenaemen offte die haer wellgeb. daertoe hernaemaels sall gelieven te ordonneren. Noch duisent rijkxdaelders wegens t versterff van wijl. den wellgeboor heer heer Carl Hieronymy vrijheer van In- ende Kniphuisen heer tot Nienooht Vredewold ende Uplewart etc. waervan mede de dispositie blijft als voorgemelt. Dat dese capitaelen in vougen voorges: (=voorgescreven, hiervoor vermeld, WvS) in 't diacen boeck worden geinsereert (= ingevoegd/opgenomen, WvS) begehre ick,

Anna van Ewssum Frij vrou en weduwe van Kniphuisen'

Foto 1: Certificatie van Anna van Ewsum van de 3000 gulden en 1000 rijksdaalders.

Het is Anna zelf die haar naam opschrijft, want we herkennen haar handschrift. Aan de ondertekening te zien is de jonkvrouw nog vrij jong, niet veel ouder of jonger dan ze was ten tijde van het ondertekenen van haar huwelijkscontract in 1665, toen ze trouwde met haar tweede echtgenoot, Georg Wilhelm von Inn- und Kniphausen.

Compensatie?

De schenking is vermoedelijk vastgelegd kort na de dood van Carel Hieronymus. Omdat Anna's vader en haar eerste echtgenoot jong zijn gestorven en mogelijk bij leven regelmatig geldbedragen aan de diaconie verstrekten, wat ze na hun dood niet meer konden doen, heeft Anna misschien besloten ter compensatie een schenking uit beide erfenissen te doen. Maar hoe is het verder gegaan met die geldbedragen?

Om eerst even terug te kijken: In het gezamenlijk testament van Anna's vader Willem en haar moeder Margaretha Beata von Freytagh van 8 oktober 1641 (GA 626-809) is niets te vinden over de legaten of de obligatie. Van Anna zelf is, vervolgens, geen testament bekend. Waarschijnlijk is dat er ook niet geweest, omdat zij slechts één zoon had aan wie toch alles toekwam. In het testament van deze Carel Ferdinand von Inn- und Kniphausen (1669-1717) uit 1717 en in dat van diens langst in leven gebleven jongste dochter Josina Geertruid (1699-1729) lezen we ook niets over een legaat of obligatie. Dat is waarschijnlijk ook niet te verwachten, want dergelijke financiële afspraken passen meer in een boedelbeschrijving. Wanneer de volgende erfgenaam, Carel Ferdinands kleinzoon Johan Carel Ferdinand, zoon van Carels dochter Charlotte Maurice, in 1737 plotseling op 20-jarige leeftijd overlijdt, is er opnieuw geen testament.

1738

In 1738 wordt in een schikking (GA 626-491) door de gezamenlijke erfgenamen bepaald dat Nienoord naar Willem en Johanna Habina van In- en Kniphuisen gaat. Zij zijn kinderen van Hendrik Ferdinand en Aurelia Jarges. Hendrik Ferdinand is een zoon van de hiervoor al genoemde halfbroer van Anna van Ewsum, Haro Caspar I.

In de beschrijving van archiefstuk GA 587-382 staat over de afspraken in 1738: *'Hiermede was evenwel nog lang niet alles tussen beide partijen vereffend en gescheiden. De waarde van het Huis Nienoord bedroeg twee maal die van het Huis Asinga, de mobilia van Jan Carel Ferdinand baron van In- en Kniphuisen waren nog onverdeeld, vele schulden en vorderingen moesten nog vereffend worden enz.'* Ook hier is dus wél iets over schulden en vorderingen te lezen, maar niets concreets over de legaten of de obligatie. Dat gebeurt pas in 1768.

1768

Bij het opmaken van de *'Schadelijke Staat; schulden ten laste van de mandelige boedel'* van 3 oktober 1768 (GA 626-647; zie foto 2) lezen we in het *'Inventaerium'* na het overlijden van Willem van In- en Kniphuisen in dat jaar het volgende:

'De Restant Renten der Capitalen over de Nijeoorth tot aan de Sterfdag der Overledene, bedragen de Somma van 3884-19-4 Waaronder nochtans niet zijn begreepen de Renten, zo ten agteren mogten zijn aan de Diaconijen van de Leek en Midwolde, wegens derselve capitalen of Pratensien; waartegens de Boedel Contra rekeninge is hebbende, dies halven met de Diaconijen moet werden geliquideert. En als dan geblykende, dat eenige Renten voor Dato van des Overledens huwelijk aan de Diaconijen schuldigh geweest te zijn moeten dezelve komen alleene tot Laste van den Boedel van de Overledene, en niet tot laste van de mandelige (= gezamenlijke, WvS); als meede in gevalle geblykt

dat meerder is betaald als de agterwesende Renten mogen renderen, moet de Helft van het meerder betaalde, staande Huwelijk gedaan, aan mevrouw Inventarisante werden gerestitueert.'

(Het '3884-19-4' somt guldens, stuivers en hier vermoedelijk duiten op; ik kwam 'dtn' tegen in een van de kasboeken van de jaren 1795-1805 (GA 626-655); één duit is een achtste stuiver; twintig stuivers is één gulden. Ook werd er vroeger gerekend in penningen en plakken: twee penningen is één plak, en acht plakken is eveneens één stuiver.) (Bron: Van Essen (2010, p. 4).)

Foto 2: Een deel van de tekst van de 'Schadelijke Staat; schulden ten laste van de mandelige boedel' uit 1768.

Vervolgk der Schadelijke
Staat;
Schulden ten Laste van de
Mandelige Boedel.
De Restant Renten der Capita-
len over de Nijenoorth tot aan de
Sterfdaag der Overledene, bevragen
de Summa van 3884-19-4.
Waar onder nochtans niet zijn
begrepen de Renten, roten agte-
ren mochten zijn aan de Diaconien
van de Leek, en Midwolde we-
gens derselver Capitalen of Prae-
tensien; Waartegens de Boedel
Contra Rekeninge is hebbende,
dies halven mit de Diaconien
moet worden geliquideert. En
als dan gebleven de, dat enige
Renten voor Dato van des Over-
ledenes Huwelijk, aan de Diacon-
ien schuldigh geweest te
zijn, moeten derselver komen
alleen tot Laste van den Boedel
van de Overledene, en niet tot
Laste van de Mandelige;

Uit het 'Inventaerium' valt dus op te maken dat, als er inderdaad nog een renteschuld aan de diaconie was vanwege 'capitalen of Pratensien', die dan - voor de helft - moet worden betaald en alleen 'tot Last van den Boedel van de Overledene' zou komen. Kortom, daarvoor zou dan de weduwe Von Inn- und Kniphuisen, dat was Susanna Johanna Alberda van Dijksterhuis (1718-1799), opdraaien. Zou er daarentegen juist al meer geld dan passend bij de genoten rente zijn afgedragen aan de diaconie, dan zou Willems weduwe 'van het meerder betaalde' de helft terug moeten krijgen.

1781

In de 'Generale Staat en inventaris van de gehele Nienoordse boedel' van 1781 (GA 626-650) treffen we (zie foto 3, volgende pagina) andere wederzijdse aanspraken tussen de diaconie en 'het Huis van Nienoort' (Ferdinand Folef I en Anna Maria) aan: 'de diaconie van de Leek en Midwolde praetenderen Capitalen, en renten waar van het quantum niet uitvondig (= bepaald, door rechterlijke uitspraak, WvS) is, waartegens het Huis van Nienoort praetendeert, Heemhuiren, Turfgelden en Opgeschotene (= geleende, verstrekte, WvS) penningen waar van zedert enige Jaren geen liquidatie gemaakt is'.

Foto 3: Wederzijdse aanspraken uit 1781.

10 de Diaconie van de
Leek en Midwolde praec.
tenderen capitulen, en
renten waer van het quan-
tum niet uitvondig is,
waer tegens het Huis
van Nienoord praecten:
Oeert, Heemhuizen Torff
gelden en Opgeschootene
penningen waer van
Zederd enige Saken geen
liquidatie gemaakt is,

1783

In de Nienoord-boedelbeschrijving van 1783 (van 28 oktober dat jaar, GA 626-634) kom je de aanspraken van de diaconie ook tegen (zie foto 4, volgende pagina). De tekst is vrijwel geheel hetzelfde:

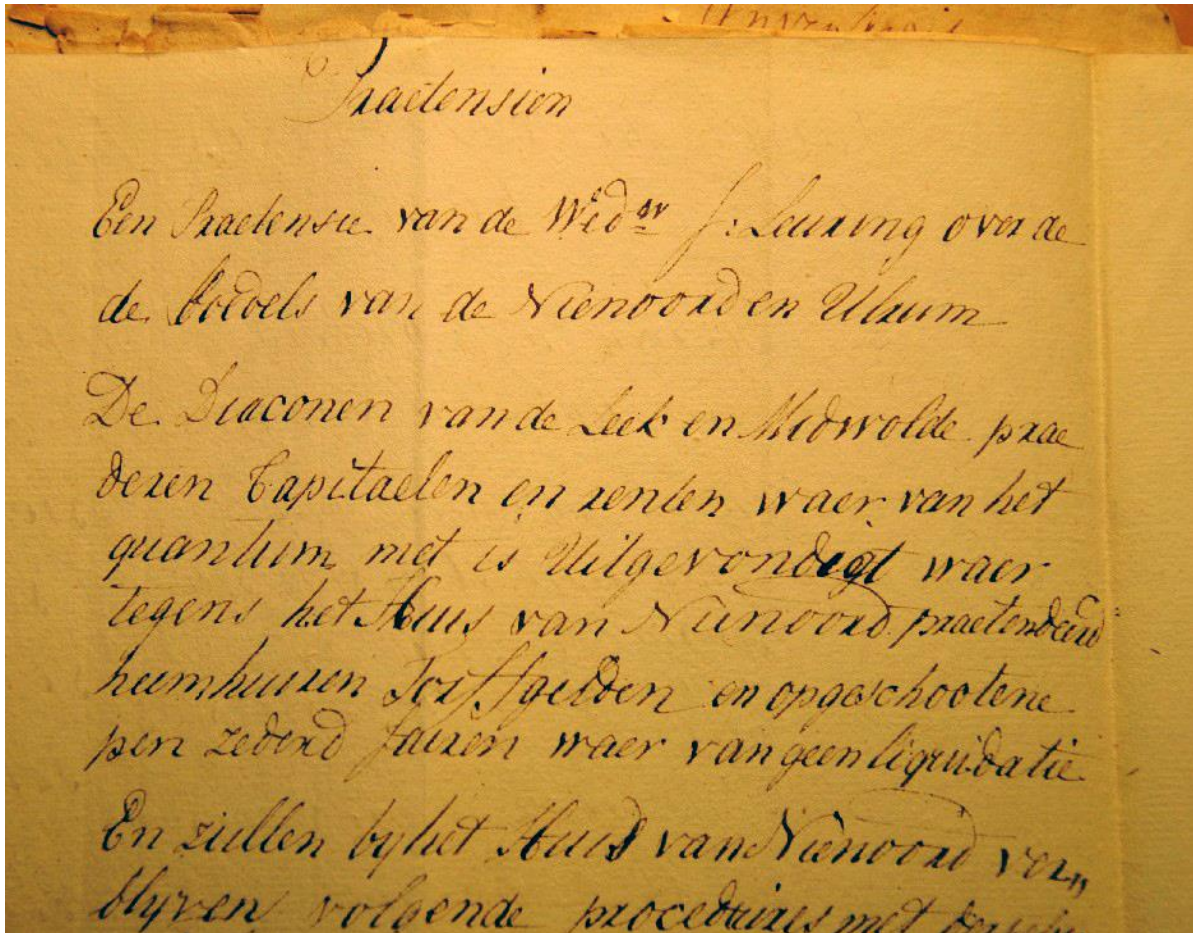
'Praetensien

(...)

De diaconen van de Leek en Midwolde praederen capitaelen en renten waer van het quantum niet is uitvondigt (voor de betekenis hiervan, zie hierboven, WvS) waer tegens het Huis van Nienoord praetendeerd heemhuiren Torffgelden en opgeschootene pen(ningen, WvS) zederd jairen waer van geen liquidatie.'

(...)

Foto 4: 'Praetensien' in de Nienoord-boedelbeschrijving van 1783.

1796

Wat er uiteindelijk gebeurt in 1796, 82 jaar na het overlijden van Anna van Ewsum, lijkt op hetgeen in het 'Inventaerium' van 1768 al stond. Want voor het afkopen van de twee legaten met een gezamenlijke waarde van 5.500 gulden neemt Anna Maria Graafland, de weduwe van Ferdinand Folef I, een schuld op zich van 4.000 gulden, en zij zal daarover jaarlijks 4% rente aan de diaconieën van Midwolde en Leek betalen: *'...en belijd aan de Diaconien van Midwolde en de Leek tegens de vernietiging van beide eerstgemelde handschriften met het gene deswegens uit hoofde van agterstallige rente mocht kunnen worden geprætendeert (= gevorderd, red.), schuldig te zijn eene Summa van Vier duisend car: guldens dico f 4000 - - annemende en belovende daar van jaarlijks vier pro cente rente te zullen betalen'*. In de akte (zie foto 5, volgende pagina) is verder vastgelegd dat de 900 gulden van de obligatie door Anna Maria aan de diaconie wordt uitbetaald. Dat moet uiterlijk op 1 mei 1796 zijn gebeurd.

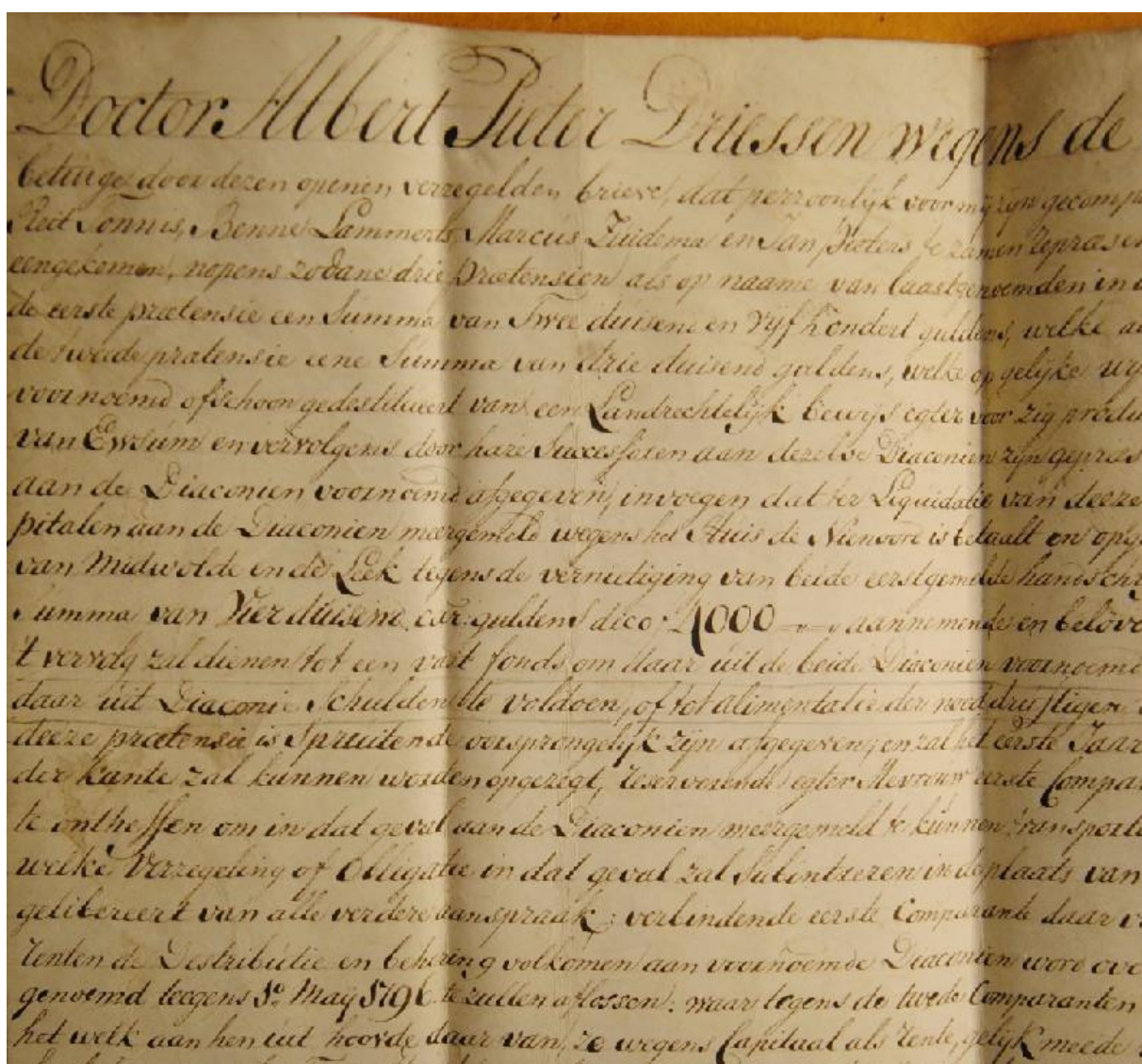
De diaconieën mogen met de 4% rente doen wat zij willen, maar het kapitaal zelf moet bij elkaar blijven en mag niet worden besteed, want: *'onder dat expres beding dat dezelve rente van nu voortaan en in't vervolg zal dienen tot een vast fonds om daar uit de beide Diaconien voornoemd te sustenteeren (= in je onderhoud voorzien, WvS), zonder dat het capitaal zelf onder enig praetext (= uitvlucht, voorwendsel, WvS) hoegenaamd immer zal kunnen of mogen worden angetast, om daar uit Diaconie schulden te voldoen, of tot alimentatie der nooddriftigen te worden besteed, als*

strijdende dit ten enemaal teegens de inzigten en bedoeling, waar toe ten gevolge de handschriften, uit welke deeze prætentie is spruitende oorspronkelijk zijn afgegeven'.

Vernietigd

Wat er precies in de schuldbekentenissen van Anna van Ewsum van drieduizend gulden en duizend rijksdaalders heeft gestaan, zullen we nooit weten, want ze zijn er niet meer. We mogen aannemen dat die papieren volgens afspraak zijn vernietigd na de uitbetaling aan de diaconie door Anna Maria. In het financiële overzicht van Nienoord van 1795 en 1796 vinden we het bewijs dat de weduwe de oude schulden in één keer heeft afgelost met 4.000 gulden en volgens afspraak ook (één jaar) rente heeft uitgekeerd à 4 procent, dus 160 gulden (zie foto 6a, volgende pagina). Ook staat hier opgeschreven dat de obligatie van 900 gulden is uitbetaald (foto 6b). Dat het papier van deze obligatie nog zou bestaan, lijkt me sterk. Het document van de certificatie van Anna van Ewsum (foto 1) is, naast de akte van 6 januari 1796, nog wél bewaard gebleven.

Foto 5: Een deel van de akte van 1796.

Anna Maria had het door de dood van haar echtgenoot ongetwijfeld niet makkelijk. Ze was weliswaar een rijke vrouw, maar in 1795 ontstond in ons land de Bataafsche Republiek. Meteen daarna begon

een periode van pittige belastingheffingen en een soort kaalplukken van de eeuwenlang geprivilegieerde elite, zoals de jonkers. Feenstra (1981 en 1988) noemt onder anderen Anna Maria Graafland als slachtoffer van deze praktijken, maar ziet in haar wel een gehaaide tante die niet zonder slag of stoot haar belastinggeld afgaf en probeerde minder te betalen dan ze zou moeten.

Kennelijk was de weduwe het er wél mee eens om de zaken met de diaconie netjes af te handelen, want zij en de diakenen zijn het in de akte gestelde 'onderling in der minne' overeengekomen. Voor wat hoort wat, echter, zo blijkt, want tegenover het legaat staan immers inkomsten voor de borgvrouw. De diaconieën moeten de huren van de hemen (gaan) betalen en ook de turf die Anna Maria aan hen zal leveren: *'eindelijk is ter deeser gelegenheid onderling overeengekomen, dat de Huren van de Hemen welke thans dezelve Diaconien van eerste Comparante (= Anna Maria, red.) in gebruik zijn hebbende nu voortaan even als door andere gebruikers aan eerste Comparante zullen worden betaald en opgebracht, en insgelijks de Turv zo wegens eerste Comparante aan de Diaconie voortaan mogt worden geleverd, meede tegens een behoorlijke prijs in geld zal worden gerekent, en betaald moeten worden'*.

vijf e. Veertig gl.	45
g. Aande Diaconie van Midwolde en de Leek ten gevolge Conventie van den 6. Janr. 1796. en zulkts bycessie van eene Verzegeling over de provincie van den 15. Febr. 1796. Vierduisend gl.	4000
Periode 1. Jaarrente 1%. Nov. 1796 160	160
af 1/2 Maand op de zegel. bij de provincie te goede, als schijne. de' des den 15. sept.	20
	510

1795. 1794. en 1795. a 07. gl. jaartijx.	200
b. Aande Diaconie van de Leek het Capitaal aan dezelve ver. spraken bij de Conventie van den 6. Januarij 1796. groot negen. honderd gl.	900

Foto 6a en b. Boven (a): het bewijs van de aflossing van 4.000 gulden schuld, plus uitbetaling van 160 gulden rente (één jaar, vier procent), met aftrek van 20 gulden '1½ maand op de verzegel.(= verzegeling, WvS) bij de provincie te goede, als verschijnende die den 15 Sept.' Onder (b): de betaling van 900 gulden voor de obligatie. Beide uitbetalingen staan op één pagina vermeld in het financiële jaaroverzicht van 1796.

Anna Maria heeft de schuld van 4.000 gulden dus in één keer voldaan met een provinciale obligatie. Dit was een optie, die al was vastgelegd in het contract van 6 januari 1796: *'...reserverende egter Mevrouw eerste comparante aan haar de Magt om in gevalle zij of haar nakomelingen mogten verkiezen het Huis de Nienoord van deeze prætensie te ontheffen om in dat geval aan de Diaconien meergemeld te kunnen transporteren een Verzegeling of Obligatie over deze provincie ter concurrenter Summa a 4000 gld doende insgelijks vier procente rente welke Verzegeling of Obligatie in dat geval zal subintreren (= in de plaats komen van, WvS) in de plaats van dit capitaal en op een gelijke wijze onvervreemdbaar zal zijn, door welk transport zij als dan zal zijn gehouden volkomen gelibereert van alle verdere aanspraak'*. Enfin, dat is dus al meteen in 1796 gebeurd.

Vermelde bronnen

G. van Essen: *Bouwheer en bouwmeester. Bouwkunst in Groningen, Stad en lande (1594-1795)*. Van Gorcum, Assen, 2010

H. Feenstra: *De bloeitijd en het verval van de Ommelander adel 1600-1800*. Dissertatie, Groningen, uitgegeven door de auteur, 1981

H. Feenstra: *Adel in de Ommelanden. Hoofdelingen, jonkers en eigenerfden van de late middeleeuwen tot de negentiende eeuw*. Wolters-Noordhoff/Forsten, Groningen, 1988

W.A.M. van Schie: *Anna van Ewsum. Haar afkomst, haar leven, haar wereld*. Makoenders, Leek, 2013. NB De tweede, geheel herziene druk is verschenen in oktober 2017.

De akte van 6 januari 1796

Hier volgt de complete tekst van de akte uit 1796 (voor tekstverklaringen, zie geheel onderaan):

'Doctor Albert Pieter Driessen wegens de Ommelanden tusschen de Eems en de Lauwers Richter van Platvoetshuis betuige door dezen openen verzegelden brieve dat perzoonlijk voor mij zijn gecompareert Mevrouw AM Graafland weduwe van In En Kniphuisen Vrouwe van Ulrum en de Nienoord ter eenre: benefens Reit Tonnis, Benne Lammerts, Marcus Zuidema en Jan Pieters te zamen reapræsenteerende de Diaconien van Midwolde en de Leek ter andere zijde: welke verklaarden onderling in der minne te zijn overeengekomen, nopens sodane drie prætiensien als op naame van laastgenoemden in de beneficiaire beschrijvinge over de nalatenschap van wijlen den Heer van de Nienoord uitgebragt zijn aangeteekent, zijnde de eerste prætensie een Summa van Twee duisend en vijfhondert guldens, welke aan de Diaconien van Midwolde en de Leek door wijlen Vrouw Anna van Ewsum bij wijze van legaat soude zijn versproken, de tweede prætensie eene Summa van drie duisend guldens, welke op gelijke wijze door dezelve Vrouw van Ewsum aan dezelve Diaconie zoude zijn toegezegd en ter verificatie waar van de Diaconien voornoemd ofschoon gedestitueert van een Landrechtelijk bewijs egter voor zig produceerden een papieren handschrift en teffens successive uitkeering welke ten gevolge deeze handschriften door Vrouw Anna van Ewsum en vervolgens door hare succoren aan dezelve Diaconien zijn gepræsteert, bestaande eindelijk de derde prætensie in een Obligatie groot Negen honderd guldens mede door Vr Anna van Ewsum aan de Diaconien voornoemd afgegeven, invoegen dat ter Liquidatie van deeze posten, zoo wel als van het geene deswegens het zij in geld hetzij in andere behoeftens als rente van opgamelte capitalen aan de Diaconien meergemeld wegens het huis de Nienoord is betaalt en opbragt, en dus om te erlangen een volkomen effene staat ter wederzijden de eerste comparante erkent en belijd aan de Diaconien van Midwolde en de Leek tegens de vernietiging van beide eerstgemelde handschriften met het gene deswegens uit hoofde van agterstallige rente mocht kunnen worden geprætedeert, schuldig te zijn eene Summa van Vier duisend car: guldens dico f 4000 - - aannemende en belovende daar van jaarlijks vier pro cente rente te zullen betalen, onder dat expres beding dat dezelve rente van nu voortaan en in 't vervolg zal dienen tot een vast fonds om daar uit de beide Diaconien voornoemd te sustenteeren, zonder dat het capitaal zelf onder enig praetext hoegenaamd immer zal kunnen of mogen worden angetast, om daar uit Diaconie schulden te voldoen, of tot alimentatie der nooddruftigen te worden besteed, als strijdende dit ten enemaal teegens de inzigten en bedoeling, waar toe ten gevolge de

handschriften, uit welke deeze prætiesie is spruitende oorspronkelijk zijn afgegeven; en zal het eerste Jaar dezer rente verschijnen op 1 November naastkomende, en zo van jaar tot jaar zonder dat dit capitaal immer aan de een of an der kante zal kunnen worden opgezegt, reserverende egter Mevrouw eerste comparante aan haarde Magt om in gevalle zij of haar nakomelingen mogten verkiezen het Huis de Nienoord van deeze prætiesie te ontheffen om in dat geval aan de Diaconien meergemeld te kunnen transporteren een Verzegeling of Obligatie over deze provincie ter concurrenter Summa a 4000 gld doende insgelijks vier procente rente welke Verzegeling of Obligatie in dat geval zal subintreren in de plaats van dit capitaal en op een gelijke wijze onvervreemdbaar zal zijn, door welk transport zij als dan zal zijn gehouden volkomen gelibereert van alle verdere aanspraak: verbindende eerste comparante daar voor als meede voor de prompte voldoening deezer gestipuleerde renten alle hare geene uitgezonderde goederen, van welke renten de Destributie en behering volkomen aan voornoemde Diaconien word overgelaten: belovende eerste comparante daar benevens de prætiesie a 900 gulden volgens Obligatie hier boven in de derde plaats genoemd teegens 1e Majj 1796 te zullen aflossen: waar tegens de tweede comparanten voor vernietigt houdende de beide eerstgenoemde Instrumenten of handschriften, verklaarden afstand te doen van al het recht het welk aan hen uit hoofde, zo wegens Capitaal als rente, gelijk meede wegens de rente van de Obligatie a 900 gld: mogte hebben gecompeteert zullende dit door het gene van de Diaconien successivelijk zo in geld, Turv, Heemhuizen als anderzints mogte zijn genoten, worden gehouden te zijn geliquideert, en vereffent, zonder dat de een tegens den ander deswegens enig het allerminste recht reserveert: eindelijk is ter deeser gelegenheid onderling overeengekomen, dat de Huren van de Hemen welke thans dezelve Diaconien van eerste Comparante in gebruik zijn hebbende nu voortaan even als door andere gebruikers aan eerste Comparante zullen worden betaalt en opgebracht, en insgelijks de Turv zo wegens eerste Comparante aan de Diaconie voortaan mogt worden geleverd, meede tegens een behoorlijke prijs in geld zal worden gerekent, en betaalt moeten worden: met welke overeenkomst wederzijdse Contrahenten volkomen vredig en vergenoegt zijnde, zo beloovde de een de ander het volle effect daar van te zullen doen erlangen, onder afstand van alle deesen enigzints invaliderende rechts exceptien en Submissie an alle Hoge en Lage Rechten en Gerichten benevens de parate reale executie.

*In waerheids Oirconde en tot Vestenisse heb ik Richter opgemeld dezen op belijng de Comparanten eigenhandig verteekent en met mijn gewoon Zegul bekragtigt op de Leek den 6 Januarij 1796.
onder twee gelijkkluidende.'*

Toelichting op een aantal termen

in der minne = positief!

nopens/nopende = met betrekking tot

pr(a)etensie = vordering, eis op eigendom geldsom

gedestitueert = verlaten / berooven, afzetten, ontzetten, verlaten, overgeven. Destitutie, afzetting, ontzetting; ook verlating / 1) Afzetten 2) Uit een ambt ontzetten 3) Uit een post of ambt ontzetten

praetext = uitvlucht, voorwendsel (= pretext), denk ik

praesteren = voldoen aan de overeengekomen verplichtingen

liquidatie = omzetten in geld

sustenteeren = in zijn onderhoud voorzien

subintreren = in de plaats komen van, denk ik

gestipuleerd = afgesproken, vastgesteld, bepaald

gecompeteert = rechtmatig toekomend/toegekomen

contrahent = verdragsluiters